

4. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. (дата звернення 07.05.2021).

Одержано 23.04.2021

УДК 351.741(477)

Тетяна Анатоліївна ПУЗАНОВА,

*старший науковий співробітник секретаріату Вченої ради
Харківського національного університету внутрішніх справ*

РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПОЛІЦІЇ В МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ ІЗ ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ

Україна, як незалежна і суверенна держава, є активним учасником міжнародної діяльності в різних сферах, зокрема, в миротворчій і правоохоронній. У зв'язку з цим є потреба розгляду окремих етапів розвитку національного законодавства, виявлення його взаємозв'язку з політичними та соціально-економічними умовами суспільного життя та зв'язку з міжнародними правовими актами у сфері забезпечення міжнародної безпеки.

Історія розвитку адміністративно-правового забезпечення діяльності органів поліції України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки являє собою хоч і короткочасний період (1992-2019 рр.), але поступальний, системний і закономірний процес.

29 травня 1992 року Верховна Рада України прийняла Постанову «Про участь батальйону Збройних Сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії» [1]. Відповідно до чинної тоді Конституції України тільки парламент – Верховна Рада України, був правомочний приймати рішення про направлення військових підрозділів для участі в операціях за межами України. В указаній Постанові Верховної Ради України велось лише про військові підрозділи.

Діяльність українських силових структур у миротворчих операціях розпочалася з 19 травня 1994 року, коли перші 10 працівників органів внутрішніх справ України згідно з Постановою

Верховної Ради України «Про збільшення чисельності батальйону Збройних Сил України в Миротворчих Силах ООН на території колишньої Югославії та надіслання групи військових спостерігачів» [2] виїхали до колишньої Югославії, охопленою громадянською війною. У Постанові Верховної Ради України від 19 листопада 1993р. було доручення Міністерству внутрішніх справ України виділити до 20 осіб для можливого використання в силах цивільної поліції ООН на території колишньої Югославії.

Доручення МВС України, викладене у Постанові, було першою адміністративно-правовою нормою участі працівників МВС України у міжнародній миротворчій місії, на основі якої були здійсненні відбір, підготовка та екіпіровка в наступному окремих груп працівників органів внутрішніх справ для виконання завдань миротворчого характеру.

На основі вказаної вище Постанови Верховної Ради України в період з 1994 року по 1999 рік понад 100 працівників міліції України брали участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Органи внутрішніх справ України за перше десятиріччя незалежності своєї держави накопичили значний досвід діяльності в операціях з підтримання миру і безпеки, який був використаний при підготовці Закону України «Про участь України в міжнародних миротворчих операціях» [3], який був прийнятий Верховною Радою України у квітні 1999 року.

Вказаний Закон створював нові адміністративно-правові основи для підготовки та направлення військового і поліцейського персоналу України для участі у міжнародних миротворчих операціях. Президент України у відповідності до Закону отримав додаткові повноваження у прийнятті рішення про участь Української держави в миротворчих місіях.

Вже наступного 2000 року Президент України прийняв Указ «Про направлення миротворчого персоналу для участі України в тимчасовій адміністрації Організації Об'єднаних Націй у Східному Тиморі» [4].

У 1999 році Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про забезпечення діяльності миротворчого персоналу України у місії ООН у справах тимчасової адміністрації Косово, союзна республіка Югославія» [5], в якій в адміністративному порядку визначалися умови формування спеціального підрозділу МВС України для направлення в Косово до березня 2000 року.

Україна отримала запрошення від ООН щодо направлення спеціальних підрозділів до Косово та Східного Тимору ще у квітні 1999 року.

В зв'язку з цим, у згаданій Постанові уряду була низка доручень Міністерству внутрішніх справ України з підготовки спеціальних підрозділів. 10 грудня 1999 року МВС України видало розпорядження про заходи з підготовки персоналу для вказаних спецпідрозділів, зокрема, встановлювались вимоги до кандидатів, які бажали взяти участь у миротворчих місіях: зріст не нижче 170 см., володіння зброєю як табельною (пістолет, автомат) так і спеціальною, що могла застосовуватися у випадках масових заворушень, та прийомами самозахисту. Кожен кандидат повинен мати не менше двох років службового стажу. Відбиралися спеціалісти: снайпери, сапери, зв'язківці, водії бронемашин та іншої спецтехніки, фахівці з ремонту автотранспорту та електрообладнання. Відбір кандидатів здійснювався відповідно до вимог Організації Об'єднаних Націй щодо формування спеціальних підрозділів поліції.

Участь України в миротворчих операціях в кінці 90-х років минулого століття на початку 2000-х років постійно зростала, що викликало необхідність подальшого удосконалення адміністративно-правового забезпечення та посилення соціальних гарантій діяльності персоналу України і Збройних Сил України в операціях з підтримання миру і безпеки.

МВС України, використовуючи досвід, накопичений в операціях з підтримання миру і безпеки, у 2001 році розробило положення «Про миротворчий персонал працівників органів внутрішніх справ України, осіб, звільнених з органів внутрішніх справ за віком або вислугою років, та відібраних для відрядження для участі у міжнародних миротворчих операціях» [6].

Президент України, враховуючи зростаючу зацікавленість Організації Об'єднаних націй в участі України в миротворчих операціях, видав Указ «Про порядок розгляду пропозицій щодо участі України в міжнародних операціях» [7, с. 71].

Кабінет Міністрів України прийняв низку постанов про фінансове забезпечення діяльності миротворчого персоналу України в складі тимчасової адміністрації в Косово [8], про фінансове забезпечення діяльності українського контингенту операції багатонаціональних сил з виконання угоди на території Боснії та Герцеговини. Виконання розширених обов'язків поліцейських України в миротворчих місіях ООН, обумовило необхідність вдосконалення організації системи підготовки працівників органів внутрішніх справ України у миротворчих місіях ООН, що було підтверджено розпорядженням МВС України від 14 травня 1996 року [9]. Питання організаційно-адміністративного забезпечення миротворчої

діяльності спеціальних підрозділів України були розглянуті в наказі МВС України від 7 грудня 2003 року [10].

Відбір кандидатів на службу в поліцейські підрозділи миротворчих місій здійснює наразі Комісія МВС з питань відбору персоналу органів поліції України, яка функціонує у складі МВС України, а питання правового забезпечення міжнародної миротворчої діяльності МВС України розглядає комісія, створена наказом МВС України від 25 червня 2001 року [11].

31 березня 2001 року МВС України видало наказ «Про удосконалення діяльності підрозділів МВС України щодо забезпечення миротворчих операцій» [12]. Згідно вказаного наказу був створений Спеціальний миротворчий Центр, який був підпорядкований Головному управлінню по роботі з особовим складом МВС України з кількістю 300 працівників, 247 з яких мали бути працівниками міліції, 30 – військовослужбовці внутрішніх військ, інші спеціалістами – фахівцями. Наказом було передбачено, що всі працівники системи МВС України, які перебували в той час у місіях ООН, були переведені до Спеціального Центру ГУРОС МВС України, який у 2002 році було передано до Національної академії внутрішніх справ. Але вже в квітні 2001 року був підписаний новий наказ МВС України «Про затвердження Положення про миротворчий персонал працівників органів внутрішніх справ України» [13]. Вказаний наказ деталізував порядок відбору, підготовки та направлення в миротворчі місії працівників органів внутрішніх справ та осіб, звільнених за віком або за вислугою років, відібраних для участі в міжнародних миротворчих операціях. В кінці 2003 року був прийнятий наказ «Про організаційне забезпечення миротворчої діяльності МВС України», основні положення якого з певними змінами і доповненнями діють і по нинішній час [14].

Досвід, який отримують українські поліцейські в складі миротворчих місій, корисний для їх професійного зростання, для удосконалення організації поліцейської діяльності в Україні і підготовки персоналу поліції. Секретаріат ООН постійно звертається до України з пропозиціями прийняти участь в ключових польових місіях, враховуючи професіоналізм і відданість справі українських миротворців. Окрім того, участь України в операціях ООН з підтримання міжнародного миру і безпеки також приносить додаткове фінансування державного бюджету України. 9 січня 2019 року Президент України прийняв рішення про участь України в багатопрофільній інтегрованій місії ООН по стабілізації в Малі [15].

Зважаючи на вищевикладене, можемо дійти висновку, що національний поліцейський персонал України в міжнародних

операціях з підтримання миру і безпеки керується міжнародними актами, що визначають статус місії та її персоналу, актами керівництва місії, загально визначеними принципами і нормами міжнародного права, міжнародними договорами та угодами про статус миротворчих сил.

Список бібліографічних посилань:

1. Про участь батальйону Збройних Сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії: Постанова Верховної Ради України. *Відомості Верховної Ради України*. 1992 № 38. Ст. 564.

2. Про направлення миротворчого персоналу для участі України в тимчасовій адміністрації Організації Об'єднаних Націй у Східному Тиморі : Указ Президента України від 26 квітня 2000 року № 624/2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/624/2000>.

3. Украина в миссиях ООН: наш вклад во всемирный мир. 29 мая 2018 г. URL: https://24tv.ru/ru/ukraina_v_missijah_oon_nash_vklad_vo_vsemirnyj-mir_n973546.

4. Про забезпечення діяльності миротворчого персоналу України у місії ООН у справах тимчасової адміністрації Косово, союзна республіка Югославія: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 1999 р., N 2047. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2047-99-%D0%BF>.

5. Мисия ООН по поддержке мира в Восточном Тиморе. URL: <https://www.un.org/ru/peacekeeping/missions/past/untaet/untaetindexbacgr.htm>.

6. Про фінансове забезпечення діяльності миротворчого персоналу України в складі Місії ООН у справах тимчасової адміністрації в Косово : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2000 року, № 1653. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP001653.html.

7. Заросило В. О. Участь працівників ОВС у міжнародних миротворчих операціях один із шляхів євроатлантичної інтеграції України: Реформування системи органів внутрішніх справ та євроатлантична інтеграція України : міжнарод. науково-практич. конференція. 2010. С. 70-73.

8. Про вдосконалення організацій системи підготовки працівників органів внутрішніх справ України у миротворчих місіях ООН від 14 травня 1996 р., № 107.

9. Про Комісію МВС з питань правового забезпечення міжнародної миротворчої діяльності МВС України : Наказ МВС України від 25 червня 2001 року, № 489. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0277-04>.

10. Про удосконалення діяльності підрозділів МВС України щодо забезпечення миротворчих операцій : Наказ МВС України від 31 березня 2001 року, № 234. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mvs840>.

11. Про затвердження Положення про миротворчий персонал працівників органів внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 18 квітня 2001 року, № 286. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mvs840>.

12. Про організаційне забезпечення миротворчої діяльності МВС України : Наказ МВС України від 7 грудня 2003 року, № 249. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE23564>.

13. Украина в миротворческих операциях. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_миротворческих_миссий_Украины.

14. Где служат украинские миротворцы? URL: https://zn.ua/-UKRAINE/v-mirotvorcheskih-missiyah-zadeystvovany-bolee-300-voennosluzhaschih-vsu-305727_.html.

15. Поліція ООН. URL: <https://peacekeeping.un.org/ru/un-police>.

Одержано 23.04.2021

УДК 343.163:349.22

Ольга Володимирівна СЕВІДОВА,

аспірантка, викладач кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРАЦІВНИКА ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ЯК СУБ'ЄКТА ТРУДОВОГО ПРАВА

На сьогоднішній день немає єдиного підходу, щодо визначення правового статусу працівників, що реалізують право на працю в органах прокуратури України. Безумовно працівники органів прокуратури виступають суб'єктом адміністративного права, оскільки виконують функції представника державної влади, що встановлені Конституцією України та Законом України «Про прокуратуру» [1]. Проте, трудові права, обов'язки, гарантії працівників прокуратури є невід'ємною складовою їх правового статусу як суб'єкта трудового права.

А. В. Акуліч підкреслює, що поява правового статусу працівника прокуратури є наслідком виникнення саме трудових, а не адміністративних правовідносин. При цьому констатація факту появи перших не заперечує можливості виникнення інших, оскільки вони можуть існувати паралельно. У такому випадку правовідносини, учасником яких є працівник органів прокуратури, за своїм характером є дуальними. З одного боку, кандидат на посаду набуває статусу працівника, з іншого – державного службовця. Вступаючи на службу до органів прокуратури, фізична особа набуває статусу сторони трудових правовідносин – працівника, який здійснює